

З Різдва Христовим! З Новим роком!

ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ

E-mail: kmpzt@ukr.net

Число 24 (116)
грудень
2021 р.

За вас правда, за вас слава і воля святая!

Газета ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство»

МИ ТУТ: [HTTP://WWW.KMPZT.ORG.UA](http://www.kmpzt.org.ua) НА ФЕЙСБУЦІ — У ГРУПІ "ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ ЄДНАННЯ"

ТАК МАЄМО МИНАТИ ЧИ МАЄМО ЗРОСТАТИ?

Ми, українці, – посеред кола небезпек, бо ж навколо – і війна, і різні хвороби у вирі пандемії, і безмір бідності, який примушує багатьох шукати роботу десь за кордоном, а не тут, де змалку виростили й тягнулися у мріях своїх до сонця щасливого майбуття. Тож на що ми здатні в такій реальності сьогодення і на що маємо орієнтуватися, аби продовжити свою історію?

ЗВЕРХНИКИ І ЗЛОДІЇ – ЦЕ ОСНОВА ПАРАЗИТУВАННЯ

Якраз у обстановці війни, яка триває вже майже вісім років, ми маємо зрозуміти, хто руйнує світ мирного життя, а хто його захищає від руйнування, намагаючись вибудувати державу вільних людей. На тлі цієї війни остаточно мають виокремитись у нашому розумінні історії також і фігури зверхників-агресорів: Івана Грозного, Петра I-го, Катерини II-ї та їм подібних. А з іншого боку – лідерів-оборонців Івана Мазепи, Богдана Хмельницького та інших воїнів, які з усіх сил намагалися захистити український народ від агресорів, що вогнем і мечем (протягом цілих століть!) гнобили нас, українців.

Агресивність якраз і характеризує дії зверхників та злодіїв як паразитування на енергії інших людей і цілих народів: не творити, а красти і забирати створене.

УКРАЇНА – ЦЕ КРАЇНАТВОРЦІВ І ОБОРОНЦІВ

Ми ж, українці, цінимо насамперед творчість і гідність, які формують нашу волелюбність, що й підтвердила Революція гідності, яка стала на захист цих цінностей. А тому російсько-українська війна, на яку пішли агресори з метою подавити завоювання революції, – це у глобальному вимірі боротьба людства за життя на планеті, яке можливе в подальшому лише у гармонії з природою. Щоб духовне зростання стало основним законом життя як окремої людини, так і цілих народів. І в цьому відношенні сьогочасна Росія – темрява руїни, а Україна – світле джерело творчості. Але для перемоги й утвердження віри, надії і любові в наших душах ми маємо подолати зневіру, біль і страх.

ЩОБ НЕ ПОСТАТИ ПОЛОВОЮ І РОБОТАМИ...

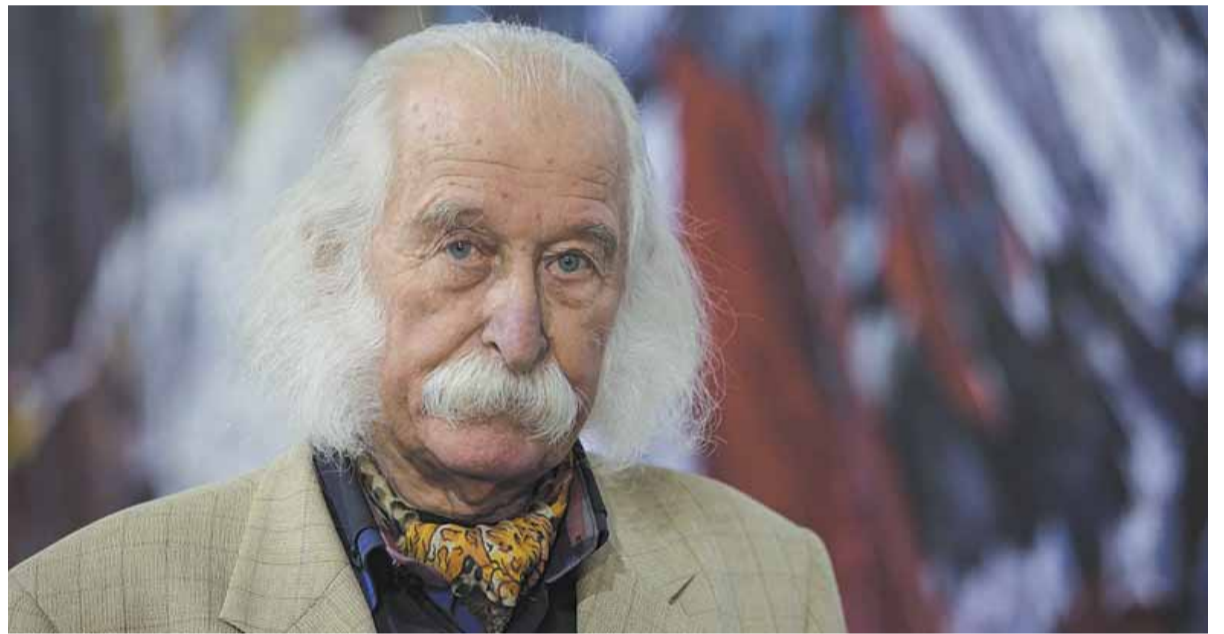
Наша сучасниця, геніальна українська письменниця Ліна Костенко, у одному зі своїх численних віршів говорить: «Нехай подождуть невідкладні справи. Я надивлюсь на сонце і на трави. Наговорюся з добрими людьми. Не час минає, а минаєм ми...»

Так, минаєм. А щоб утверджуватися, треба наповнювати світ енергією доброти: творити, а не руйнувати. І навіть більше того: не паразитувати на надрах планети, бо все одно доведеться платити за таке своє руйнування Землі-матінки, оскільки природа візьме своє. А тільки де будемо тоді ми?

Тож і виходить, що коли ми в гніві, коли прагнемо руйнування чогось живого чи добрих міжлюдських стосунків, ми йдемо проти живої природи (проти Бога, по-іншому). І кожен із нас тим більше на землі людина, чим більше – творець або чим більше – оборонець можливостей творити і самостійно обирати свій шлях на землі. Це ж саме стоїть у кожному народі: чи буде в основі його дій світле джерело творчості у гармонії з природою, чи – темрява руйнування, яка вбиває зерно творчості. І тоді залишається половина, а все більшою цінністю постає все штучне, що не гармоніює з природою. – І приходять часи тотальної роботизації та влади зверхників над покірними телятками, якими вона запросто жертвує. А ми, люди, – минаємо, минаємо...

Сергій ЗІНЧЕНКО

ІВАН МАРЧУК: «Я – БУНТАР ВІД НАРОДЖЕННЯ, ЩЕ З УТРОБИ МАТЕРІ»

(Читайте на 4-й сторінці.)

«Більше ніж сигнал підтримки» - сенатори США ініціюють прийняття резолуції щодо України

10 сенаторів від обох провідних партій США подали до Сенату проєкт резолюції «на підтримку незалежної та демократичної України». Проєкт резолюції підтверджує непохитну підтримку США та НАТО відновленню територіальної цілісності України, шляхом надання політичної, дипломатичної підтримки, а також додаткових поставок летальної та нелетальної оборонної допомоги. Проєкт також закликає Росію виконувати Мінські домовленості від 2014 та 2015 років.

«Ця резолюція – більше ніж сигнал про підтримку партнерів – це жорсткий відпір войовничим намірам Путіна і попередження, що ми спостерігаємо», – написала у Twitter співавторка резолюції, сенаторка від Демократичної партії США Джин Шагін. Шагін, яка входить до групи підтримки України в Сенаті і є членом комітетів Сенату зі збройних сил та міжнародних відносин, підкреслила: незважаючи на розбіжності між партіями, вони єдині у своїй підтримці України.

«Тепер, коли Росія розмістила більше 100 000 військових на кордоні України, що становить загрозу для їхньої свободи та територіального суверенітету, ми повинні робити все можливе на підтримку України», – додав співавтор резолюції сенатор-республіканець Роб Портман. Портман також входить до групи підтримки України в Сенаті.

Проєкт резолюції закликає адміністрацію США «надати летальну допомогу Збройним силам України, підтвердити відданість європейським союзникам і притягнути Путіна до відповідальності за зухвалість», заявив сенатор Джон Корнін. Він підкреслив: «Сполучені Штати не можуть ігнорувати ці спроби Путіна вкрасти суверенітет у народу України».

Серед інших ініціатив, які зараз перебувають на розгляді Конгресу і спрямовані на підтримку України, зокрема, є поданий цього тижня групою сенаторів-республіканців проєкт Закону про гарантії незалежності України шляхом посилення Закону про оборону (GUARD Act). Законопроєкт передбачає збільшення «критично важливої для України підтримки у сфері безпеки в умовах загрози вторгнення з Росії».

Сайт «Голосу Америки», 17 грудня 2021 року
<https://ukrainian.voanews.com/a/rezolutsiya-senat-ukraina/6358715.html>

Ми практично на 100% виграємо всі судові позови з боку Московського патріархату, - Епіфаній

Предстоятель Православної церкви України митрополит Київський і всієї України Епіфаній заявив, що перехід парафій від Московського патріархату до ПЦУ сповільнився через «юридичну боротьбу» в судах. Про це він сказав в інтерв'ю «Радіо Свобода», передає Укрінформ. «Це погіршило в останній час переходи. Бо відбувається певний тиск, юридична зараз боротьба в судах. Хоча ми практично на 100% виграємо всі судові позови з боку Московського патріархату. Вони намагаються оскаржити. Але якщо громада вирішила, то будь-який суд ніколи не зможе заборонити чи скасувати рішення цієї громади. Якщо вона хоче бути в українській церкві, вона має це право, згідно з Конституцією, українськими законами», – сказав Глава ПЦУ.

Епіфаній також відповів на запитання вірянина, до якої церкви йому ходити, якщо в його місті дві церкви Московського патріархату та одна греко-католицька. «Це є проблемою загалом східної України, є багато тих, які хочуть відвідувати храм ПЦУ, але, на жаль, їх немає в тій місцевості. І вони змушені відвідувати храми РПЦ. Це з часом буде змінено. Бо громада змінює. Потрібно гуртуватися. Потрібно робити все залежно від громади для того, щоб рухатися в напрямку переходу», – зазначив митрополит Київський і всієї України.

Як раніше повідомляло агентство, 39% православних українців є парафіянами Православної церкви України та 16% – парафіяни Української православної церкви Московського патріархату.

Сайт газети «День»,
20 грудня 2021 року

Володимир Зеленський вніс на розгляд Верховної Ради проект закону №6394 «Про економічний паспорт», тобто про індивідуальний рахунок дитини в спеціально створеному Фонді майбутніх поколінь (ФМП), де щорічно накопичуватимуться державні внески на користь дитини з подальшим інвестуванням і здійсненням виплат.

ХТО МОЖЕ ОТРИМАТИ ТАКІ ВИПЛАТИ?

Учасником ФМП може бути громадянин України, який народжений з 1 січня 2019 року та безперервно проживав на території держави протягом останніх п'яти років. Після досягнення 18 років кошти можна витратити на такі цілі:

- ♦ навчання в закладах освіти України;
- ♦ купівлю власного житла на території України;
- ♦ переказ коштів на власний рахунок у системі недержавного пенсійного забезпечення;
- ♦ лікування.

Грошей не видаватимуть на руки, а перераховуватимуть на пряму. Кошти можна буде зняти достроково, до досягнення 18-річного віку, при виникненні підстав для лікування тяжких або критичних захворювань. У разі смерті учасника ФМП право власності на його кошти перейде до спадкоємця без прив'язки до визначених законом цілей. Ініціатори законопроекту вважають, що повнолітній українець зможе розраховувати приблизно на 10 тис. дол.

Економічні паспорти для українців: особливості, світова практика та ризики (Фонд майбутніх поколінь чи майбутніх розчарувань?)

ЯК ПРАЦЮВАТИМЕ ФОНД МАЙБУТНІХ ПОКОЛІНЬ
ФМП буде юридичною особою зі статусом неприбуткової організації. Фонд накопичуватиме державні внески з подальшим інвестуванням активів, а також здійснюватиме виплати учасникам. Активи фонду формуватимуться переважно за рахунок рентних платежів за користування надрами:

- ♦ 100% ренти за видобуток нафти, природного газу та газового конденсату в межах континентального шельфу та/або виключної (морської) економічної зони;
- ♦ 95% рентної плати за видобуток нафти, природного газу та газового конденсату в інших місцях;
- ♦ 70% рентної плати за видобуток інших корисних копалин загальнодержавного значення.

При цьому 2023-го (перший рік, коли запрацює ФМП) відрахування надходять у розмірі 50, 47,5 та 35% відповідно. Але щороку збільшуватимуться на 5%, поки не досягнуть показників, зазначених вище. Річний внесок на одного учасника встановлюється в розмірі двох мінімальних заробітних плат на 1 січня календарного року, в якому вносяться кошти. Держава гарантує виплати в сумі не менше за розмір внесків. Якщо ФМП збанкрутує, держава повинна буде відшкодувати кошти в сумі внесків, але без відсотків. Усі кошти зберігатимуться в державному банку, який має ліцензію на провадження діяльності із зберігання активів пенсійних фондів. Управляти ними буде відповідна компанія з управління активами (КУА) або адміністратор ФМП (АФМП).

Щоб гроші не знецінювалися через інфляцію, вони інвестуватимуться в КУА. Ця компанія й вирішуватиме, в які активи вкладати кошти. Це можуть бути:

- ♦ рахунки у банках (у недержавних — не більш як 10% від загальної суми у ФМП);
- ♦ цінні папери (виключно державні облигації) тощо.

Головним органом фонду буде рада з п'яти членів, обраних за конкурсом. Послуги КУА, банку, адміністратора або ради фонду та аудиторів оплачуватимуться із самого фонду. На це може піти не більш як 0,5% чистої вартості активів ФМП. За порушення інтересів учасників ФМП передбачено адміністративну та кримінальну відповідальність із максимальною санкцією в розмірі 170 тис. грн.

ПРАКТИКА НАКОПИЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ У ФОНДАХ ДОБРОБУТУ В ІНШИХ КРАЇНАХ

Розробники законопроекту посилаються на досвід інших країн, в яких діють накопичувальні фонди. Частина з них формується за рахунок доходів від видобутку корисних копалин (Норвегія, ОАЕ, Саудівська Аравія та Кувейт). Справді, в деяких розвинених країнах світу, переважно в країнах-експортерів нафти та газу, існують накопичувальні фонди добробуту. Джерела фінансування фондів доволі різні, проте найпоширенішими є профіцитні резерви від реалізації державних природних ресурсів, профіцит торгівлі, банківських резервів, які можуть накопичуватися з надлишків бюджету, доходів від приватизації. Діяльність фондів зводиться до пошуку потенційно привабливих компаній, інвестицій в які дають можливість поповнити бюджет фонду за рахунок прибутку від цих інвестицій. Для суверенних фондів характерна значна сума коштів, яка формує основу заощаджень для подальших інвестицій.

Наприклад, у Норвегії Державний пенсійний фонд — Глобальний, також відомий як Нафтовий фонд, був створений 1990 року для інвестування надлишкових доходів норвезького нафтового сектора. Вартість активів фонду становить трохи більше 1,3 трлн дол. (360% ВВП), що робить його найбільшим у світі національним фондом добробуту. Кошти фонду не використовуються на прямих виплатах громадянам, а накопичуються у формі іноземних активів. Сьогодні фонд володіє частками у більш як 9 тис. компаній у 74 країнах світу. Серед таких компаній: Apple, Microsoft, Amazon, Alphabet, Nestle, Facebook та інші.

Фонд також тримає портфель нерухомості та інвестицій із фіксованим доходом. Розподіл інвестицій такий: акції компаній (72%), фіксований прибуток (25%), нерухомість (до 2,4%), відновлювана енергетика (0,1%). Управляє фондом інвестиційний підрозділ Банку Норвегії. Основна ідея — накопичувати надлишкові кошти від експорту енергоресурсів в іноземних активах і не допускати, аби вони швидко потрапляли в економіку. Так її захищають від волатильності цін на енергоносії та попереджають виникнення так званої голландської хвороби (ситуації, коли є гостра залежність економіки та бюджету від експорту одного-двох видів сировини, який забезпечує левову частку доходів держави; при цьому потреби населення в товарах і послугах задовольняються за рахунок імпорту, а власне виробництво розвивається слабко).

А у Кувейті Фонд майбутніх поколінь створили 1976 року. В його основі — 50% заощаджень Загального фонду держави (всі доходи держави від продажу енергоносіїв та доходи від інвестицій фонду). Кожен рік до фонду поколінь перераховуються 10% усіх державних доходів. Ку-

45 млрд грн, 2023-го — до 49,4 млрд, 2024-го — до 51,2 млрд грн. Проте наразі обсяги видобутку природного газу скорочуються вже третій рік поспіль. Видобуваючи 20 млрд кубометрів, Україна споживає близько 30 млрд, тобто імпортує ще майже 8–10 млрд кубометрів. Для порівняння, Норвегія видобуває майже 110 млрд кубометрів, а споживає лише близько 5 млрд.

Нагальною є і проблема з Пенсійним фондом та пенсійним забезпеченням (кількість пенсіонерів зростає, а кількість людей працездатного віку скорочується). Дефіцит Пенсійного фонду — додатковий чинник, що

тисне на держбюджет. До того ж фінансування фонду ускладнюється через низку інших факторів, зокрема, волатильність цін на ресурси, процеси декарбонізації, перехід на відновлювані джерела енергії. Все це свідчить про поступове скорочення відрахувань від видобутку корисних копалин. Разом із цим згідно з проектом закону в 2023 році до ФМП доведеться внести суму не за один рік, а за п'ять (2019–2023). Тобто з державного бюджету мають виділити близько 21,8 млрд грн. Також з 2023 року доведеться збільшувати рентні платежі, щоб досягнути прогнозованої до 2037-го вартості активів — 1,8 трлн грн. А отже, існують реальні складнощі із наповненням фонду.

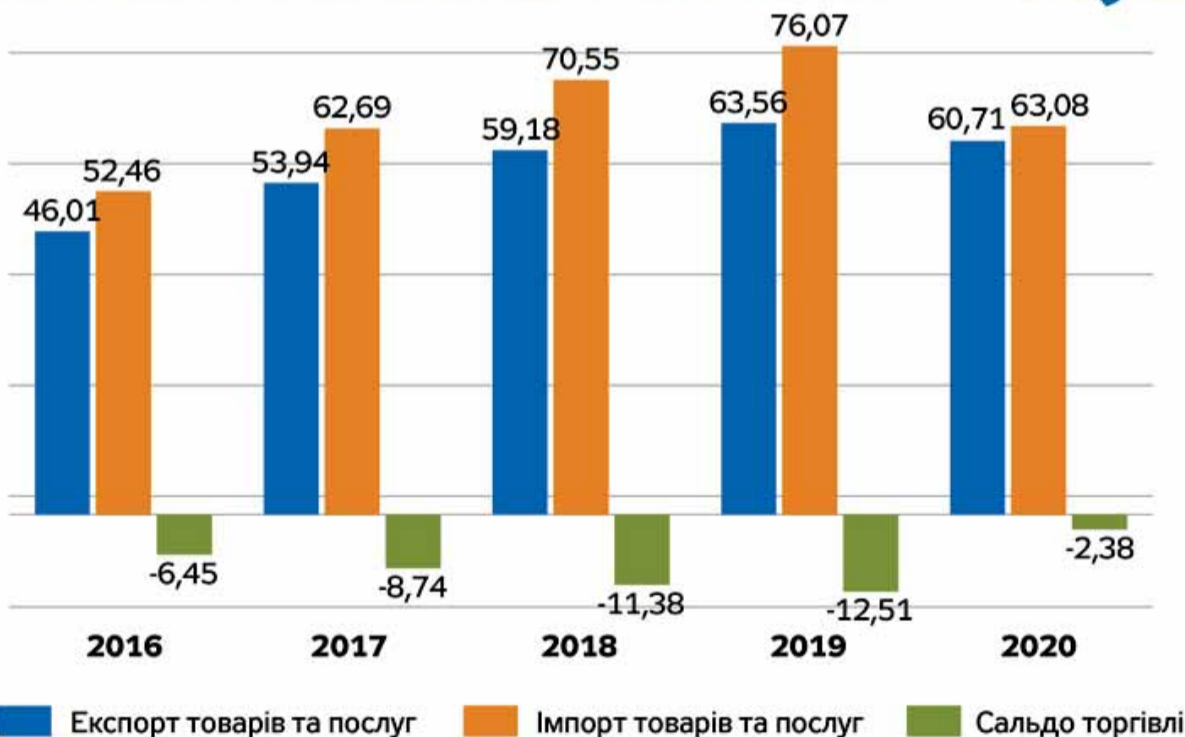
Міжнародний досвід свідчить, що, окрім накопичення коштів, важливим є збереження вартості активів і забезпечення їхньої ліквідності. Деякі фонди можуть віддавати перевагу прибутковості над ліквідністю, і навпаки. Залежно від активів і цілей суверенних фондів стиль управління ризиками може варіюватися від дуже консервативного

тисне на держбюджет. До того ж фінансування фонду ускладнюється через низку інших факторів, зокрема, волатильність цін на ресурси, процеси декарбонізації, перехід на відновлювані джерела енергії. Все це свідчить про поступове скорочення відрахувань від видобутку корисних копалин. Разом із цим згідно з проектом закону в 2023 році до ФМП доведеться внести суму не за один рік, а за п'ять (2019–2023). Тобто з державного бюджету мають виділити близько 21,8 млрд грн. Також з 2023 року доведеться збільшувати рентні платежі, щоб досягнути прогнозованої до 2037-го вартості активів — 1,8 трлн грн. А отже, існують реальні складнощі із наповненням фонду.

Міжнародний досвід свідчить, що, окрім накопичення коштів, важливим є збереження вартості активів і забезпечення їхньої ліквідності. Деякі фонди можуть віддавати перевагу прибутковості над ліквідністю, і навпаки. Залежно від активів і цілей суверенних фондів стиль управління ризиками може варіюватися від дуже консервативного

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ, МЛРД ДОЛАРИВ США

ZN,UA

Джерело: Мінфін, Мінекономіки

а при народженні дитини списується залишок боргу, молодим родинам безоплатно надаються земельні ділянки або квартири.

РЕАЛІЗАЦІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ФОНДУ В УКРАЇНІ

Міжнародний досвід свідчить, що система формування спеціальних суверенних фондів актуальна для розвинених країн і країн-експортерів енергоносіїв, в яких присутній значний профіцит у торгівлі чи бюджеті. Однак ситуація в Україні зовсім інша. Статистика свідчить, що за останні п'ять років суттєво збільшилися показники зовнішнього боргу та дефіциту бюджету. Статистика торгівлі також не найкраща, обсяги імпорту значно перевищують обсяги експорту. Якщо розглянути структуру бюджету на 2022 рік, то заплановані відрахування від усієї рентної плати становитимуть 43,6 млрд грн. Це лише 4,2% від усіх додаткових надходжень. Бюджетна декларація на 2022–2024 роки, схвалена Кабміном, передбачає, що рентні платежі до державного бюджету 2022 року зростуть до

до високої толерантності до ризику. Діяльність фонду запланована на десятки років. Виникає й таке запитання: наскільки зміна влади може вплинути на майбутнє фонду? Чи не будуть знову звинувачувати попередників у популізмі та економічно необґрунтованих рішеннях?

Сьогодні в Україні існує багато проблемних питань щодо дисбалансів в економіці. Формування та наповнення фонду стає досить складним завданням з урахуванням політичних ризиків, періоду реалізації проекту та адміністрування. І для того щоб Фонд майбутніх поколінь запрацював, насамперед треба дати відповіді на ці запитання.

За матеріалами: ZN.UA Андрій ТЕРЕЩУК, радник юридичної фірми «Ілляшев та партнери», сайт газети «Дзеркало тижня», 17 грудня 2021 року
<https://zn.ua/ukr/macrolevel/ekonomichni-pasporti-dlja-ukrajintsv-osoblivosti-svitova-praktika-ta-riziki.html>

У Криворізькому правозахисному

ПРО ФЕСТИВАЛЬ DOCUDAYS UA
ТА КНИГУ ПРО МИКОЛУ КОРОБКА

Так уже сталося, що цього року у нас у газеті було значно більше матеріалів про мандрівний кінопоказ фільмів фестивалю DOCUDAYS UA, ніж у всі минулі роки, коли надходив час звітувати про зроблене (нагадуємо, що починалося все для нас у вже далекому від сьогодні 2007-му). Але й тут знову доведеться про нього згадати, бо на зборах ГО «КМПЗТ», які відбулися 12 грудня, якраз підсумовувалося все те, що ми робили протягом двох останніх місяців у рамках Мандрівного кінофестивалю DOCUDAYS UA на Криворіжжі. Виступив із підсумками незмінний протягом більш ніж десятиліття його координатор Олександр Чижиков. І, як виявилось, попри пандемію коронавірусної інфекції та пов'язані з нею обмеження, ми справилися загалом із тими завданнями, які ставили перед собою.

А от у питанні сформування та видання книги про нашого лідера Миколу Івановича Коробка, який пішов із життя 30 березня цього року, справа виглядає не такою втішною, як із показом документальних фільмів (не в останню чергу, – мабуть, через те, що тут до підсумків ще не дуже близько). Як доповів на зборах редактор газети «Промінь Просвіти Є» Сергій Зінченко, є концепція книги і немає ніяких проблем щодо подання в ній матеріалів Миколи Коробка. Зупинка – у спогадах про нього, які мають бути у першій частині книги. А ще – у наявності необхідних для такого видання коштів. Під час обговорення цього питання висловлювалися різні ідеї, а також було конкретизовано останню дату щодо написання матеріалів зі спогадами.

Кожен третій українець готовий взяти зброю до рук в разі нападу Росії – опитування і коментар соціолога

У разі відкритого нападу Росії кожен третій українець готовий захищати свою країну зі зброєю в руках. Понад 20 відсотків опитаних готові чинити опір іншими методами, не військовим: протести, бойкоти, страйки, громадянська непокоря. Заступник директора Київського міжнародного інституту соціології Олексій Грушецький пояснює, як впливали на відповіді українців географія та політичні уподобання. Про це повідомляє телеканала «Настоящее время», створений Радіо Свобода за участю «Голосу Америки».

Загалом чинити опір (і зі зброєю, і без) можливій агресії Росії на заході України готові 60,5%. На сході – 37,2%. Майже 15% опитаних сказали, що на початку бойових дій розглядають можливість переїхати до більш безпечного регіону (14,8%) або за кордон (9,3%). 18,6% відсотків громадян нічого не робили б у разі вторгнення Росії в Україну. Ще 12,1% поки що не визначилися з відповіддю. Третина всіх опитаних – 33,3% – відповіли, що готові зі зброєю в руках захищати країну у разі прямого вторгнення Росії.

Такі опитування в Україні проводять не вперше. Ми запитали у заступника директора Київського міжнародного інституту соціології Олексія Грушецького, як змінювалися їхні результати:

«Чи є якісь відмінності між різними категоріями населення? Насправді, найбільше відмінності не в регіональному розрізі. Найбільше готові чинити опір ворогу на заході країни, найменше – на сході країни. Але навіть на сході, який, на думку багатьох українців, є або проросійським, або латентно проросійським, 37% готові чинити опір ворогові, у тому числі 26% готові зі зброєю в руках протистояти російській інтервенції», – пояснює соціолог в інтерв'ю.

«Між містом та селом відмінності практично немає. Приблизно однакова кількість людей – близько половини і там, і там готові захищати свою землю. У 2015 році також близько половини респондентів готові були чинити опір, але серед них чверть готові були чинити опір зі зброєю в руках. На даний момент таких респондентів 33%, тобто за останні шість років, значно зросла частка тих, хто готовий зі зброєю в руках захищати свою незалежність», – додає він.

ПРОРОСІЙСЬКИЙ ЕЛЕКТОРАТ ТЕЖ НЕБАЙДУЖИЙ ДО УКРАЇНИ

Соціолог також проаналізували, прихильники яких політичних сил будуть чинити опір у разі вторгнення Росії. І досить несподіваним виявився результат серед прихильників партій, які в Україні вважаються проросійськими. Наприклад, чверть із тих, хто симпатизує партії «Опозиційна платформа «За життя» (ОПЗЖ), сказали, що чинитимуть опір російській агресії. Майже стільки ж (23,9%) прихильників партії блогера Анатолія Шарія теж готові до опору.

Ось як у Київському міжнародному інституті пояснюють такі настрої прихильників проросійських партій:

«Серед [прихильників] головної проросійської партії, партії, яка вважається головною проросійською, – ОПЗЖ, близько чверті респондентів готові чинити опір російській інтервенції. Насправді, голосування за цю партію – це не завжди голосування за російський вектор, – каже Олексій Грушецький. – Серед цих респондентів також достатньо тих, хто підтримує євроінтеграцію, навіть вступ до НАТО, хоча, звичайно, їх менше, ніж по країні в цілому». «Ці респонденти, які голосують за такі партії, найбільше орієнтуються на деякі ностальгічні моменти, вони орієнтуються на скорше такий образ потужних сильних господарників, які наведуть лад і приведуть економіку до процвітання. Водночас, вони є патріотами України і готові захищати свою землю», – пояснює соціолог.

СТАВЛЕННЯ ДО РОСІЇ

«Щодо ставлення українців до Росії – і насправді серед українців дуже багато, майже 40%, добре ставляться до Росії, – продовжує Грушецький. – Але якщо глибше вивчати це питання, виявляється, що ті, хто добре ставляться, ставляться так тому, що сприймають Росію як звичайне населення, звичайних громадян, і тому вони можуть ставитися добре, але якщо ми запитуємо їхнє ставлення до керівництва Росії, то вони глибоко ворожі; навіть серед виборців ОПЗЖ якщо не більшість, то дуже значна частина негативно ставиться до керівництва Росії».

Ірина РОМАЛІЙСЬКА,

сайт «Радіо Свобода», 20 грудня 2021 року

<https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayintsi-hotovi-voiyuvaty-proty-rosiyi/31617077.html>

Точка зору, спеціально для «Крим.Реалі»

Процес над нашим колегою Владиславом Єсипенком, що цими днями відбувається в Криму, дедалі більше схожий на процеси сталінської епохи. Тоді заарештованим теж не висували реальні звинувачення, зате звинувачували в шпигунстві на користь цілого букету розвідок. І хоча будь-хто, хто стежив за перебігом такого показового процесу, чудово розумів, що це не так, проте сумніватися у «правдивості» висновків слідства нікому навіть на думку не спадало. Поготів, що в такому суді не спрацювало нічого.

Сталінський процес.

Путінська Росія, окупований Крим і справа Єсипенка

Можна було каятися у невинних злочинах, можна було заперечувати провину, можна було доводити звинувачення на свою адресу до справжньої фантазмагорії, як це зробив, до речі, колишній більшовицький вождь Микола Бухарін, також журналіст.

Жодного значення це не мало, тому що вирок був складений заздалегідь, і завданням суддів було просто його оголосити. Хіба що розстрілів тепер немає, але 20 років таборів – цілком поширений вирок, найчастіше тотожний «найвищій мірі».

Процес над Єсипенком – такий самий, певен, безглуздий політичний процес, під час якого звинувачення буквально розсипаються на очах, але це абсолютно не хвилює суд. На останньому засіданні адвокатам вдалося

довести, що граната, у зберіганні якої звинувачують журналіста, просто фізично не могла б поміститися у бардачок його автомобіля. Прокурор реагує негайно: статтю про виготовлення вибухового пристрою вимагає змінити на статтю про його переробку. Приблизно так само в суді реагують на клопотання про зміну запобіжного заходу журналісту у зв'язку зі станом його здоров'я. Єсипенка залишають в ізоляторі.

Але, можливо, вся справа не в тому, можуть чи не можуть чогось домогтися в цьому процесі захисники Єсипенка? Можливо, варто просто писати слово «суд» у лапках – поготів, коли йдеться не просто про російське правосуддя, а про його кримський вимір. Адже на окупованому та анексованому Росією пів-

острові ми вже восьмий рік поспіль спостерігаємо експеримент з остаточного підпорядкування правосуддя установкам силових структур.

Коли людину судять за свідомо хибним обвинуваченням і навіть не намагаються це звинувачення довести, то зрозуміло, що судять не заради того, щоб встановити справедливість, а заради того, щоб отримати ще одного заручника. Заради того, мабуть, щоб судовий процес працював на пропагандистську картину «обложеної фортеці», проти якої будують підступи всі спецслужби одразу. А в Криму, зрозуміло, насамперед українські.

Адже це не російський президент Володимир Путін ухвалив рішення щодо окупації Криму. Це український президент Володимир

Зеленський, як ми дізналися нещодавно від російського керівництва, робить замах на «територіальну цілісність» Росії, коли говорить про Крим. Зрозуміло, що Київ у цій ситуації просто зобов'язаний вербувати диверсантів і терористів. І зрозуміло, що у цій логіці будь-хто, хто говорить правду – шпигун.

Віталій ПОРТНИКОВ,
сайт «Радіо Свобода»,
15 грудня 2021 року

(Віталій Портников – журналіст і політичний коментатор, оглядач «Радіо Свобода» і «Крим.Реалі». Оригінал публікації – на сайті «Крим.Реалі») Фрілансер Крим. Реалі Владислав Єсипенко під час судового засідання в окупованому Криму (архівне фото)

Гаряча зима... (Хто контролює владу?)

Дивно виходить... Наші лідери мене смішать з високих трибун, а мені не смішно. А тільки дедалі сумніше.

Чому наш Президент так полюбляє говорити про те, що буде зроблено, і так не любить звітувати про те, що вже було зроблено? Може, тому, що тоді не було б про що говорити? А винесення всього у майбутнє – справа зручна та приємна. Це розумів ще герой східних казок Ходжа Насреддін, який обіцяв падишаху за 20 років навчити всіляку людину людським голосом, справедливо вважаючи, що за такий термін або падишах, або сам Ходжа, або всіляк помре і питання вирішиться саме собою. Згадувався й інший герой сатиричної традиції, незабутній турецькопідданий Остап Ібрагімович Бендер, який зачарував провінційних любителів шахів міражами Нью-Васюків. Були й серйозніші асоціації, замість В.А. Зеленського на трибуні Верховної Ради мені примарилися мої дитячі роки, з'їзди КПРС і маленький товстий чоловік, який гарантував, що 1980 року настане в СРСР повний комунізм. І виявилось, що тепер це все, а головне закінчення війни з Росією, неможливе без прямої задушевної розмови Зеленського з Путіним. Що означають «прямі переговори» з Кремлем, яких так прагне Зеленський? Це означає без США, Німеччини та Франції, ґрунтуючись виключно на дипломатичній геніальності нашого Президента, на його здатності перекопувати та зачарувати.

Але які шанси має КВК перемотати КДБ? Путін – один з найкращих вербувальників в історії його відомства. Раніше, коли він був дрібним чекістським опером, його талант не міг повною мірою розвинутися, але тепер, коли він отримав диктаторську владу у величезній країні, всі умови для цього є. Та й більш ніж 20-річний досвід керівництва Росією, досвід політичних інтриг, організації переворотів, хаосу та заколотів в інших країнах, досвід провокування та проведення загарбницьких воєн – це не можна ігнорувати. А Зеленський? Його досвід та його талант не в політиці, а в шоу-бізнесі. Іншого досвіду він не має. Щоправда, незважаючи на маніакальне прагнення нашого Президента за будь-яку ціну (зокрема й для України) зустрітися з господарем Кремля, Росія регулярно дає щигля по носу нашому лідеру, заявляючи, що зустрічатися Путін не хоче й не буде. Ну й що це господареві Банкової треба? Він, звичайно, оточував себе не найрозумнішими людьми, але навіть з їхнім рівнем інтелекту давно можна було зрозуміти, що єдине, що цікавить Путіна, – це капітуляція України. Ось тільки заради цього він може зустрітися з Зеленським. Запитання: на Банковій готові здати Україну Кремлю? Обґрунтування цієї дурної та небезпечної ідеї зустрічі з російським диктатором має якийсь жалюгідний характер: мовляв, треба ж якось звільнити наших полонених. І що, щоб їх звільнити, пожертвувати Українською державою та 40 мільйонами українців? Якщо Банкова так дорожить нашими полоненими, то навіщо віддала просто так Цемаха, який міг стати ключовим свідком на процесі з приводу знищення малайзійського авіалайнера з усіма його пасажирами? Адже за нього можна було багато отримати у Путіна, який би нервував, що там могла б розповісти ця людина. Навіщо треба було «зливати» операцію щодо «вагнерівців»? За них можна було звільнити багатьох наших полонених. Навіщо треба було провалювати операцію зі звільнення наших людей у концтаборі «Ізоляція» у Донецьку? Зеленський хоче воювати за Україну так, щоби не засмучувати Путіна. Такі тенденції були й у Порошенка, він за них розплатився на виборах 2019 року...

Ігор ЛОСЄВ, газета «День», 17 грудня 2021 року

(У скороченому вигляді. Повністю читайте за посиланням: <https://day.kyiv.ua/uk/article/media/garyacha-zyma>)

«Тиждень» поговорив з художником Іваном Марчуком про джерела й природу творчості, пошук власного шляху та стилю, а також — про сучасні виставки живопису.

ІВАН МАРЧУК: «Я – БУНТАР ВІД НАРОДЖЕННЯ, ЩЕ З УТРОБИ МАТЕРІ»

— Чому Україна перемаже? Що є нашою основною «зброєю»?

— Україна народжує найбільше у світі талантів на метр квадратний. Правда. На останньому міжнародному конкурсі для молодих винахідників INOVA наша команда завоювала 20 медалей! До того ж, її визнали найкращою делегацією світу на цьому форумі. Ми вже давно на міжнародних змаганнях здобуємо перші місця. У нас народжуються дуже талановиті діти. Але якщо ви візьмете вазончик і не поливатимете його... він що? Він загине. Таланти треба плекати, бо це надзвичайно тонка матерія. Щоб його не зіпсувати й не поранити. Але наші маленькі генії годуватимуть увесь світ, бо Україна не дасть їм можливості розвиватися на своїй землі.

Бог дає талант, розумієте? Унікальний талант, а отже, людина має віддати його людству. Якщо ти народився тут, на поганому ґрунті, де не можеш проростати, то мусиш шукати іншу країну, інший ґрунт, іншу територію, де вдасться спокійно прорости й віддати все, поділитися своїм талантом.

— Ви багато вкладаєте в українську перемогу, коли організуєте свої виставки по всьому світу. Які у вас враження від останніх, що відбулися в Іспанії та Чорногорії? Як люди реагували на Ваші роботи? Чи цікавилися вони, звідки Ви? Чи цікава їм Україна?

— Вони знають, хто я і звідки. Однак про Україну мало запитують, їх більше цікавить моє творче, внутрішнє. Спершу ми робили виставки вдвох із помічницею, однак зараз легше — допомагають друзі. Цього року в мене була виставка в Мадриді. На неї насамперед просили невеликі картинки раннього періоду. Тривала вона три місяці. Потім була виставка в Києві. Опісля виставляв роботи в Чорногорії. Там дуже гарна галерея! А загалом у мене вже відбулося понад 120 виставок по світу. Однак Чорногорія найдужче здивувала. У їхній галереї я не впізнав власних робіт — вони мали інакший вигляд. Такий красивий, як ніде. А чому? Ця

галерея була повністю біла, навіть підлога біла, а не просто світла. Туди якби залетіла муха, усі побачили б її, вона завжала б! Картини там дихали стерильністю. Дивина, просто дивина!

— Що Вас надихає працювати?

— Українська земля дуже красива. Усюди, де я її бачив, — хотів утілити. Я намагаюся знайти на землі те, чого ніхто не помічає, бо люди дивляться, а художник бачить.

— Ви часто згадуєте, що завжди почувалися не таким, як усі, а дивним художником. Як це проявлялося в дитинстві та юності? Вам доводилося конфліктувати, відстоювати своє бачення?

— Я бунтар від народження, ще з утроби матері. І таким з'явився на світ. Змалку був лідером. Бився з сильнішими за мене хлопцями, кусався, дряпався, хоча був маленьким. У дитинстві дуже вередував! Навіть ворони скільки зазнали від мене... любив кидати воронячими яйцями в дівчат! Та й узагалі. Я міг сто разів упасти з тополі високої — і все, міг настати кінець мені. Але й далі лазив, бо так хотів. Та й творити почав сам. Однак мене заохочував і підтримував тато. Він був майстром на всі руки. Був більш ніж художником! Мав три класи освіти й фантастично красивий, унікальний почерк.

В інституті мене «ламали», а я хотів бути «ненормальним художником» і малювати, як ніхто у світі! Я маю два ди-

плом: з училища та з інституту. Червоний диплом в інституті не дали, бо я був трохи «збиточним», хотів шукати нових істин. Я не зважав на всі ті встановлені тоді постулати, мене то не цікавило. Просто шукав свою дорогу. Як кажуть: «Хай буде гірше, аби інше».

— Що Ви побажали б молодим митцям, які відчувають свою інакшість і хочуть створити щось зовсім нове?

— Нове хоче зробити кожен художник, але не кожен може! Радянські художники працювали всі як один. Малювали одне й те саме. Я хотів бути іншим, а яким — не знав. Коли мене в 1956-му направляли на роботу до Києва, я сказав друзі: «Я есмь!» — я переродився як митець! Це був день народження нового художника Івана Марчука, який не знає, що робити. І почав суто інтуїтивно, підсвідомо малювати щось на папері, як діти бавляться! Малював і дуже тішився! А коли назбирилося цих рисунків, то подумав: «І що я роблю?». Так з'явився цикл «Голос моєї душі». Бо я не знав, що роблю. І добре, що не знав, бо якби знав, то не робив би. За горизонтом є горизонт. І що? Мусиш досягти його. А там що? Знову горизонт, розумієте? І так мене це постійно штовхає.

той сягне свого.

— 12 Марчуків (12 стилів художника) — чим вони відрізняються?

— Їхня відмінність у всьому. Ну, я не стандартний художник... Як приклад: іде парочка в галереї. Каже: «Ет харашо, харашо, о-о-о, а ето бред сумасшедшего». Вищій похвали я й не хочу! Чому в мене: таке, таке й таке. По-перше, бо я ненаситний, одержимий і голодний на творчість. Коли я щось зробив, то далі хочу робити ще. І зараз я десь у чотирнадцяти іпостасях виступаю! Кожен мій світ має назву. І кожен — технологію та змістовне навантаження! Усі вони різні. Мою виставку завжди сприймають як групову виставку художників. Але руку одного художника той, хто розуміється на живописі, відчуває.

— Іван Франко у своїй праці «Секрети поетичної творчості» стверджував, що мистецтво — наслідок людських експресій і чуттів. Як Ви бачите й асоціюєте власну творчість?

— Я не маю жодних асоціацій, усе в голові. Коли їду вранці на роботу, то просто йду працювати, як будь-який робітник іде на завод. А я до мольберта. І так живу день у день, увесь рік, усе своє свідоме життя. Часто зустрічаю двірників узимку,

— Хто Ваші творчі нащадки й хто Ваші вчителі?

— Коли я бачу художника, то знаю, хто він, що він і яке в нього майбуття. Незодавно був на виставці Петра Бєвза в музеї Шевченка. Я його помітив, ще коли він закінчив інститут. Художник-модерніст. Але щоб мені спершу дуже подобалися його роботи, то ні, не дуже. І потім десь років десять я його не бачив узагалі! І ось на цій виставці відкрився зовсім інший Бєвза! І кажу йому: «Петре, ти дуже добре пішов, гарною дорогою!». Я відчув це, коли він був ще молодим... Уявіть собі Вінсента ван Гога, Мікеланджело! Це мої ідеали художника, того, яким має бути справжній митець! Художнику ніколи спати, їсти, відпочивати. Ван Гог не жив, він мучився, тільки недовго мучився, на жаль. Я мучуся довго, я ще не жив, я мучуся (бо в Україні).

— Як Ви ставитеся до думки, що важкий час творить сильних людей, а сприяє слабких?

— Я пізніше вийшов на свою дорогу. Зараз уже кожен молодий художник хоче дивувати людей усякими викрутасами. Бо все можна. А тоді нам таке забороняли. Тому вам усім легше. Мені довелося жити за чорним календарем, щоб наздоганяти самого себе. Ех-х-х. Знаєте, той, хтойде тернистою дорогою,

коли надворі ще темно. І вони дивуються — ніби й не молодий уже чоловік, а куди він щодня в одну й ту саму пору йде? Він працює на заводі? А я з Саксаганського йду сюди, на Пушкінську, в майстерню.

— Чи вірите Ви в талант як такий?

— Хтось правильно сказав, що є 1% таланту і 99% праці. Я з цим цілком згоден.

Іван Марчук народився в селі Москалівка (нині Лановецький район Тернопільської області) у 1936 році. Навчався у Львівському училищі прикладного мистецтва, опісля — у Львівському інституті прикладного і декоративного мистецтва. Лауреат національної премії імені Тараса Шевченка. У 2006 році став членом «Золотої гільдії» в Римі. У 2007 році Daily Telegraph долучив художника до рейтингу «100 геніїв сучасності».

Каріна БАЙДОХА,
«Український тиждень», 17 грудня 2021 року. Матеріал друкованого видання № 53 (736) від 17 грудня.
<https://tyzhden.ua/Culture/253927>

Фото УНІАН (на 1-й сторінці)

Світлини на 4-й сторінці знаходяться за посиланнями: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2696453-ivan-marcuk-svitotvorec-klaptikov-na-75-sm.html>